

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN OKUMA ALIŞKANLIKLARI İLE KELİME HAZİNELERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ¹

RELATIONSHIP BETWEEN SECONDARY SCHOOL STUDENTS' READING HABITS AND VOCABULARY

Ercan ERKUŞ², Özgür BABAYİĞİT³

ÖZ: Araştırmanın amacı ortaokul öğrencilerinin okuma alışkanlığı ile kelime hazinesi arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Okuma alışkanlığı olan ve olmayan ortaokul öğrencilerinin kelime hazinesinin karşılaştırılmasıdır. Araştırma nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın örneklemini Yozgat ili Sorgun ilçe merkezinde 2022 yılı mayıs ayında bir devlet okulunun 176 ortaokul öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmada ortaokul öğrencilerinin okuma alışkanlıklarının tespiti amacıyla Milli Eğitim Bakanlığı E-Okul sisteminden okudukları kitap sayısı belirlenmiştir. Öğrencilerin kelime hazinelerini tespit etmek amacıyla, öğrencilere aile konulu bir kompozisyon yazdırılmıştır. Ardından Simple Concordance Program 4.07 kullanılarak bu kompozisyon içinde kaç farklı kelime kullanıldığı tespit edilmiştir. Verilerin analizinde SPSS 20 paket programı kullanılmıştır. Araştırma sonucunda ortaokul kız öğrencilerinin ortalama 26,23 tane; erkek öğrencilerin ise ortalama 16,45 tane kitap okudukları belirlenmiştir. Ortaokul öğrencilerinin ortalama kitap okuma sayısı 21,34 olarak tespit edilmiştir. Kitap okuma alışkanlığı olan öğrenci grubundakilerin kompozisyonlarında toplam ortalama 154,53 kelime kullandıkları belirlenmiştir. Kitap okuma alışkanlığı olmayan öğrencilerin toplam ortalama 141,65 kelime kullandıkları belirlenmiştir. Kitap okuma alışkanlığı olan öğrenci grubundakilerin kompozisyonlarında farklı ortalama 108,59 kelime kullandıkları tespit edilmiştir. Kitap okuma alışkanlığı olmayan öğrencilerin farklı ortalama 98,01 kelime kullandıkları görülmüştür. Ortaokul öğrencilerinden kitap okuma alışkanlığı olanların kullandığı farklı kelime sayısının, kitap okuma alışkanlığı olmayan öğrencilerin farklı kelime sayısından fazla olduğu tespit edilmiştir (108,59>98,01). Ancak kitap okuma alışkanlığı ile öğrencilerin kompozisyonlarda kullandıkları farklı kelime sayısı arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna varılmıştır ($t_{(174)}=1,24$; $p>0,05$). Ortaokul öğrencilerinin kitap okuma sayısı ile kelime hazinesi arasında ($r=0,133$; $p>0,05$) anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

Anahtar sözcükler: Ortaokul, öğrenci, kelime, kelime hazinesi, yazma.

ABSTRACT: The aim of the research is to examine the relationship between secondary school students' reading habits and vocabulary. It is a comparison of the vocabulary of secondary school students with and without reading habits. The research was carried out with the relational survey method, one of the quantitative research methods. The sample of the study consists of 176 secondary school students of a public school in the city center of Sorgun in Yozgat province in May 2022. In the study, the number of books read by the Ministry of National Education E-School system was determined in order to determine the reading habits of secondary school students. In order to determine the students' vocabulary, a composition on family was written to the students. Then, using Simple Concordance Program 4.07, it was determined how many different words were used in this composition. SPSS 20 package program was used in the analysis of the data. As a result of the research, an average of 26.23 middle school female students; It was determined that male students read an average of 16.45 books. The average number of reading books by secondary school students was determined as 21.34. It was determined that the students who have the habit of reading books used a total of 154.53 words in their compositions. It was determined that the students who did not have the habit of reading books used a total of 141.65 words. It has been determined that the students in the student group who have the habit of reading books use different 108.59 words in their compositions. It has been observed that students who do not have the habit of reading books use different 98.01 words. It has been determined that the number of different words used by the secondary school students who have the habit of reading books is higher than the number of different words used by the students who do not have the habit of reading books (108.59>98.01). However, it was concluded that there was no significant difference between the habit of reading books and the number of different words used by the students in the compositions ($t_{(174)}=1.24$; $p>0.05$). There is no significant relationship between the number of secondary school students reading books and their vocabulary ($r=0.133$; $p>0.05$).

Keywords: Middle school, student, word, vocabulary, writing

Bu makaleye atf vermek için:

Erkuş, E. ve Babayigit, Ö. (2023). Ortaokul öğrencilerinin okuma alışkanlıkları ile kelime hazineleri arasındaki ilişki. *Trakya Eğitim Dergisi*, 13(3), 1786-1798.

Cite this article as:

Erkuş, E. & Babayigit, Ö. (2023). Relationship between secondary school students' reading habits and vocabulary. *Trakya Journal of Education*, 13(3), 1786-1798.

¹ Bu makale birinci yazarın ikinci yazar danışmanlığında yürütülen tezsiz yüksek lisans programı dönem projesinden üretilmiştir.

² Okul Müdürü, Fevzi Çakmak Ortaokulu, Yozgat/Türkiye, e-mail: ercan4424@gmail.com, ORCID: 0000-0003-4151-6997

³ Doç. Dr., Yozgat Bozok Üniversitesi, Yozgat/Türkiye, e-mail: ozgur.babayigit@bozok.edu.tr, ORCID: 0000-0001-6123-0609

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Reading has a great importance in the education, professional life and personal development of the individual. In order for reading to contribute to the individual, the individual needs to read and make this basic language skill a habit. With the habit of reading, it is expected that the person will do the act of reading continuously and regularly throughout his life. The foundations of reading habits are laid in the family, during primary and secondary school years. The family, teachers and the environment of the child should be role models for the habit of reading to be established in the child. Another issue as important as reading habit is vocabulary. Words are the building blocks of thinking. It is known that the more words an individual learns, the richer his thinking becomes. An important receptive basic language skill that develops an individual's vocabulary is reading. Thanks to reading, more words can be reached than listening. It is not enough for students to acquire reading and writing skills alone. Students are expected to make reading a habit. In this context, it is important to gain the habit of reading starting from primary school and to continue it throughout life.

Method

This research was carried out with the relational survey method, one of the quantitative research methods. The universe of this study consists of secondary school students studying in Sorgun, Yozgat. The sample of the study consists of 176 secondary school students of a public school in the city center of Sorgun, Yozgat. Probability-based simple random sampling technique was used to determine the sample. In this technique, the sample is chosen randomly from those predicted to represent the universe. A random school was drawn by writing all school names in the center of Sorgun district of Yozgat province. Data were collected from a total of 176 secondary school students, including 81 male and 95 female students in the sample. In the study, the number of books read by the Ministry of National Education E-School system was determined in order to determine the reading habits of secondary school students. In order to determine the students' vocabulary, a composition was written to the students. A composition form titled family was used. In this form, first of all, the student's name, surname, student number and date information are included. Then, as an explanation, "You are requested to write an essay on family in the blank space given below. The time given to you is 40 minutes. Thank you. If there is anything you want to ask, you can ask without hesitation." is located. The students wrote their family-themed compositions in their handwriting on the form given to the students with two blank pages. The name, surname, grade level, gender and number of the students were recorded in the form. The form used as a data collection tool is attached.

Findings

As a result of the research, an average of 26.23 middle school female students; It was observed that male students read an average of 16.45 books. The average number of reading books by secondary school students was determined as 21.34. Another result reached as a result of the research is that the secondary school female students have a total of 173.15 in the composition; male students use a total of 119.95 words. It was determined that secondary school students used a total of 148.09 words in the composition. The number of words that secondary school female students use differently in the composition is 120.16; It was determined that male students used 82.95 different words. It has been determined that secondary school students use 103.30 different words in the composition on average. A striking situation is that female students use more words in their compositions. Another result reached as a result of the research is that the student group who has the habit of reading books used a total of 154.53 words in their compositions. It was determined that the students who did not have the habit of reading books used a total of 141.65 words. It is understood that those in the student group who have the habit of reading books use different 108.59 words in their compositions. It has been determined that students who do not have the habit of reading books use different 98.01 words. It is seen that the number of different words used by the secondary school students who have the habit of reading books is higher than the number of different words used by the students who do not have the habit of reading books ($108.59 > 98.01$).

Discussion and Conclusion

The total number of words used by female students in their compositions differs significantly from the total number of words used by male students in their compositions. The number of different words used

by female students in their compositions differs significantly from the number of different words used by male students in their compositions. This situation reveals that the vocabulary of secondary school female students is significantly higher than that of male students. Similar to the results of the research, the results of the research conducted by Cesur (2005), ıplak (2005), zbay, Bykikiz and Uyar (2011), nsal (2005) reveal that female students have more vocabulary than male students.

It was concluded that there was no significant difference between the habit of reading books and the number of different words used by the students in the compositions. As a result of the research, it was concluded that the vocabulary of secondary school students who have the habit of reading books is higher than those who do not have the habit of reading. However, this does not constitute a significant difference. Similar to the results of the research, as a result of the research conducted by zbay, Bykikiz and Uyar (2011) no significant difference was reached in the vocabulary of the students depending on whether they read books or not. The final conclusion reached as a result of the research is that there is no significant relationship between the number of secondary school students reading books and their vocabulary.

GİRİŞ

Okuma bireyin eğitiminde, mesleki hayatında, kişisel gelişiminde büyük bir öneme sahiptir. Okumanın bireye olan katkısını sağlayabilmesi için bireyin okumaya ihtiyaç duyması ve bu temel dil becerisini alışkanlık haline getirmesi gerekmektedir. Okuma alışkanlığı ile beklenen, kişinin okuma eylemini yaşamı boyunca sürekli ve düzenli olarak yapmasıdır. Okuma alışkanlığının temelleri ailede, ilkokul ve ortaokul yıllarında atılmaktadır. Okuma alışkanlığının çocukta yerleşmesinde ailenin, öğretmenlerin, çocuğun çevresinin rol model olması gerekmektedir. Okuma alışkanlığı kadar önemli bir konu ise kelime hazinesidir. Kelimeler düşünmenin yapı taşlarıdır. Birey ne kadar fazla kelime öğrenmişse düşünmesinin de o denli zengin olduğu bilinmektedir. Bireyin kelime hazinesini geliştiren önemli bir alıcı temel dil becerisi ise okumadır. Okuma sayesinde dinlemeden daha fazla kelimeye ulaşılabilmektedir. Öğrencilerin sadece okuma yazma becerisini kazanmaları yeterli değildir. Öğrencilerin okumayı alışkanlık haline getirmeleri beklenmektedir. Bu kapsamda ilkokuldan başlayarak okuma alışkanlığının kazandırılması ve hayat boyunca devam ettirilmesi önemlidir.

Okuma Alışkanlığı

Okuma alışkanlığını kısaca, bireyin okuma temel dil becerisini sürekli ve düzenli olarak yapması olarak tanımlayabilmek mümkündür. Okuma alışkanlığının daha iyi anlaşılabilmesi için farklı tanımlara bakmakta fayda vardır. Okuma alışkanlığı kişinin okuma işlemini, kendisini ve çevresini anlayabilmek için bir ihtiyaç olarak algılayıp yaşamı süresince, devamlı ve tertipli halde bu eylemi isteyerek ve bilgili bir biçimde gerçekleştirmesidir (Özbay, 2014, s. 37). Okuma alışkanlığı, ferdin okumayı bir ihtiyaç ve zevk deposu olarak algılaması sonucu, okuma eylemini yaşam boyu devamlı ve tertipli bir halde eleştirici bir özellikte gerçekleştirmesidir (Doğanay, 2001). Erdem ve Altunkaya (2013, s. 454) okuma alışkanlığını, düzenli okumaya devam etme, okuyarak bilgi edinme, özgür ve yaratıcı düşünme, okuduğunu özümseme, okuma öncesi ilişkilendirme, analiz etme ve sentezlemeyi içeren etkinliklerin toplamı olarak tanımlamaktadır. Okuma alışkanlığı, okuma eyleminin sürekli ve düzenli bir biçimde gerçekleştirilmesidir (Karatay, Külah ve Kaya, 2020). Bir diğer tanımla okuma alışkanlığı, bireyin gereksinimi sonucunda oluşan okuma eylemini, hayat boyu sürekli, düzenli olarak gerçekleştirmesidir (Tanju, 2010). Okuma alışkanlığı tanımları incelendiğinde süreklilik ve düzenlilik kavramlarının öne çıktığı görülmektedir. Ayrıca bireyin okumayı yaşamının bir parçası olarak görmesi önemlidir. Bireyin içsel motivasyonu okuma alışkanlığı bakımından önemlidir.

Okuma alışkanlığı bireyin çocukluk yıllarında kazanmaya başladığı bir süreçtir (Bamberger, 1990, Kurulgan ve Çekerol, 2008; Tanju, 2010). Öğrencilere okuma becerisi kazandırılması kolay olsa da bu beceriyi alışkanlığa dönüştürmek zordur (Deniz, 2015). Türkçe Dersi Öğretim Programı (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2019) ile öğrencilerin okuma alışkanlığı kazanmalarının sağlanması amaçlanmaktadır. Öğrencilerin okumayı öğrendikten sonra gerekli bilgileri öğrenmeleri ve kendilerini kapsamlı bir şekilde geliştirmeleri için planlı ve düzenli bir şekilde çok okumaları ve okumayı alışkanlık haline getirmeleri gerekmektedir (Deniz, 2015). Okuma alışkanlığı kazandırılması uzun bir süreç olmakla birlikte ailenin, öğretmen, çevre ve arkadaş grubunun okuma alanı sağlanmasıyla, model olmasıyla davranış hâline gelebilmektedir (Aydoğdu, 2020; Bamberger, 1990; Dökmen, 1994; Kurulgan ve Çekerol, 2008; Mert, 2014; Tanju, 2010; Yılmaz, 1993).

Okuma alışkanlığının bireylere çeşitli katkıları bulunmaktadır. Öğrencilerin okumayı alışkanlık edinmeleri onların akademik başarılarında büyük bir etkiye sahiptir (Berkant ve Tüzer, 2017; Gallik, 1999; Güney, Aytan, Kaygana ve Şahin, 2014; Kurulgan ve Çekerol, 2008; Yıldız ve Akyol, 2011). Yıldız ve Okur'un (2010) ifade ettiği gibi öğrenciler anlam ve kavram dünyalarını en etkili şekilde okuma alışkanlığı kazanarak zenginleştirebilirler. Bu zenginlik de onları kişisel ve sosyal hayatlarında birçok başarıya ulaştırır. Stanovich (1986) okuma alışkanlığı olanların kelime hazinelerinin ve anlama becerilerinin geliştiğini belirtmektedir. Okuma alışkanlığı kazanan bir okuyucu, okuduğu metinle ilgili tahminlerde bulunmakta, neden-sonuç ilişkileri kurmakta, metni gözünde canlandırmakta, okuduklarıyla önceki bilgilerinin ilişkilendirmektedir (Susar Kırmızı, 2008).

Okuma alışkanlığı olmayan öğrenciler paragraf sorularını ve yorum gerektiren soruları yapmakta zorlanmaktadırlar. Okuma alışkanlığı olan öğrencilerde böyle bir sorun görülmemektedir. Ayrıca okuma alışkanlığı olan öğrenciler bu soruları daha kısa bir sürede yapabilmektedirler. Okuma alışkanlığı olmayan öğrencilerde paragrafi anlayamama, paragrafi tekrar okuma görülebilmektedir. Okuma alışkanlığı bireyin düşünmesini geliştirmektedir. Alzaymır hastalığına karşı okumak sıklıkla tavsiye edilmektedir.

Kelime Hazinesi

Bir dilin gelişmişliği o dildeki kelime sayısı ile ölçülmektedir. Bu durumu insana benzetecek olursak, kişinin bildiği kelime sayısı ne kadar fazla ise, düşünmeyi üretebilme kabiliyeti o kadar fazla olacaktır. Sonuçta düşünme bireyin kendisi ile yapmış olduğu sessiz konuşmalardır.

Kelime hazinesi, bir dilin bütün kelimeleri, bir kişi ya da topluluğun söz dağarcığındaki kelimelerin toplamı olarak tanımlanmaktadır (Türk Dil Kurumu [TDK], 2003). Kelime hazinesi, bireyin öğrenme yaşantısı sonucu bellekte depolanan birikimdir (Özbay ve Melanlıoğlu, 2008). Okuma becerisini geliştirmek üzere hazırlanan eğitim programlarının amaçlarından biri okuyucunun kelime hazinesini artırmaya yöneliktir (Dökmen, 1990). Karatay'a (2007) göre dil becerilerinin kazanılması ve bireyin bu becerileri aktif olarak kullanabilmesi, edindiği zengin kelime dağarcığına bağlıdır. Türkçe Dersi Öğretim Programı (MEB, 2019, s. 8) ile öğrencilerin "okuduğu, dinlediği/izlediğinden hareketle, söz varlığını zenginleştirerek dil zevki ve bilincine ulaşmalarının; duygu, düşünce ve hayal dünyalarını geliştirmelerinin sağlanması" amaçlanmaktadır.

Kelime hazinesi anlamayı ve anlatmayı etkilemektedir. Kelime hazinesi fazla olan birey kendisini daha iyi ifade edebilmektedir. Ayrıca anlatılanı daha rahat anlayabilmektedir. Örneğin, tıp doktoru olan iki kişinin kendi aralarında sağlık konusunda konuştuklarını tıp alanıyla ilgili olmayan üçüncü bir kişinin anlaması zordur. Aynı şekilde iki müzisyenin müzik konusundaki konuşmalarını müzik konusunda bilgi birikimi olmayan bir kişinin idrak seviyesi düşük olmaktadır. Verilen bu örnekler kelime hazinesinin anlamadaki önemini belirtmektedir.

Amaç ve Önem

Araştırmanın amacı, ortaokul öğrencilerinin okuma alışkanlığı ile kelime hazinesi arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Okuma alışkanlığı olan ve olmayan ortaokul öğrencilerinin kelime hazinesinin karşılaştırılmasıdır. Araştırmanın ana problemi "ortaokul öğrencilerinin okuma alışkanlığı ile kelime hazinesi arasındaki anlamlı ilişki var mıdır?" sorusudur. Bu ana problem kapsamında şu alt problemlere yanıt aranmaktadır:

1. Ortaokul öğrencilerinin kitap okuma oranı nedir?
2. Ortaokul öğrencilerinin kompozisyonda kullandıkları toplam ve farklı kelime sayısı kaçtır?
3. Ortaokul öğrencilerinin kitap okuma alışkanlığı ile kelime hazinesi arasında anlamlı farklılık var mıdır?
4. Ortaokul öğrencilerinin kitap okuma sayısı ile kelime hazinesi arasında anlamlı ilişki var mıdır?

Bu araştırma 2021-2022 eğitim ve öğretim yılında Yozgat Sorgun ilçesinde öğrenim gören 176 ortaokul öğrencisi ile sınırlıdır. Kelime hazinesi bakımından, öğrencilerin yazmış oldukları aile konulu kompozisyonda kullandıkları kelimeler ile sınırlıdır. Okuma alışkanlığı ile ilgili çeşitli araştırmalar yapıldığı görülmektedir: Calp (2018), Ercan ve Biçer (2017), Gambrell (2015), Gudakovska (1996), Gültekin ve Şahin (2022), Hopper (2005), Hughes-Hassell ve Rodge (2007), Leppänen, Aunola ve Nurmi (2005), Odabaş, Odabaş ve Polat (2008), Ogunrombi ve Adio (1995), Selvi (1998), Şahin (2009), Şahin (2012), Ünal (2010), Ünal (2017), Yaman ve Süğümlü (2010). Yapılan bu araştırmalarda ağırlıklı olarak öğrencilerin okuma alışkanlıklarını belirlemeye yönelik tarama çalışmalarının yapıldığı görülmektedir. Ayrıca okuma alışkanlığı ile öğrenci akademik başarısı arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmalar görülmektedir. Kelime hazinesi ile ilgili çeşitli araştırmalar yapıldığı görülmektedir: Baş (2013), Karadağ (2018), Kurudayıoğlu (2011), Kurudayıoğlu ve Karadağ (2005), Kurudayıoğlu ve Karadağ (2006),

Kurudayıoğlu ve Karadağ (2010), Laufer ve Goldstein (2004), Memiş (2018), Morra ve Camba (2009). Kelime hazinesine yönelik olarak yapılan araştırmalar incelendiğinde, ağırlıklı olarak derleme türünde çalışmalar dikkat çekmektedir. Yapılan araştırma Türkçe öğretimi alanına katkı sağlaması bakımından önemlidir. Ayrıca ortaokul öğrencilerinin okuma alışkanlıkları ile kelime hazinesi arasındaki ilişkiyi ortaya koyması açısından alan yazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Tarama araştırmaları, nicel araştırma yöntemlerinden en sık kullanılan yöntemdir (Muijs, 2004, s. 34). Tarama yöntemi bir konu hakkında katılan kişilerin görüşlerinin, ilgilerinin, yeteneklerinin, becerilerinin, tutumlarının niceliksel olarak belirlendiği ve diğer araştırmalara göre daha büyük örneklem üzerinde çalışılan araştırmalardır (Ary, Jacobs ve Sorensen, 2010, s. 28; Creswell, 2014, s. 155).

Evren-Örneklem

Bu çalışmanın evrenini Yozgat ili Sorgun ilçesinde öğrenim gören ortaokul öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemini ise ilçe merkezinde bir devlet okulunun 176 ortaokul öğrencisi oluşturmaktadır. Örneklem belirlenmesinde olasılık temelli basit rastgele örnekleme tekniği kullanılmıştır. Bu teknikte örneklem, evreni temsil edebileceği öngörülenler arasından tamamen rastgele seçilmektedir. Yozgat ili Sorgun ilçesinde merkezde bütün okul isimleri yazılarak rastgele bir okul çekilmiştir. 81 erkek ve 95 kız öğrenci olmak üzere toplam 176 ortaokul öğrencisinden veri toplanmıştır. Örneklemdeki öğrencilerin sınıf seviyeleri Tablo 1’de sunulmaktadır.

Tablo 1.

Örneklem sınıf seviyeleri

	f	%
Sınıf seviyesi	5. sınıf	53
	6. sınıf	45
	7. sınıf	39
	8. sınıf	39
Toplam	176	100

Tablo 1’de görüldüğü gibi, farklı 4 sınıf seviyesinden veri toplanmıştır. Beşinci sınıflardan 53 öğrenciden, altıncı sınıflardan 45 öğrenciden, yedinci sınıflardan 39 öğrenciden, sekizinci sınıflardan 39 öğrenciden veri toplanmıştır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada ortaokul öğrencilerinin okuma alışkanlıklarının tespiti amacıyla Milli Eğitim Bakanlığı E-Okul sisteminden okudukları kitap sayısı belirlenmiştir. Öğrencilerin kelime hazinelerini tespit etmek amacıyla, öğrencilere bir kompozisyon yazdırılmıştır. Aile konu başlıklı kompozisyon formu kullanılmıştır. Konu başlığının aile olarak belirlenmesinde, öğrencilerin yakın çevrelerinden ve kolaylıkla yazabilecekleri bir konu olması dikkate alınmıştır. Bu formda öncelikle öğrencinin adı soyadı, öğrenci numarası, tarih bilgileri yer almaktadır. Daha sonra açıklama olarak “Aşağıda verilen boş yere aile konulu bir kompozisyon yazmanız istenmektedir. Size verilen süre 40 dakikadır. Teşekkür ederim. Sormak istediğiniz bir konu olursa çekinmeden sorabilirsiniz.” ifadesi yer almaktadır. Öğrencilere verilen iki sayfalık forma öğrenciler aile konulu kompozisyonlarını el yazıları ile yazmışlardır. Veri toplama aracı olarak kullanılan form ekte sunulmaktadır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Veri toplama aracı olarak aile konu başlıklı kompozisyon formu kullanılmıştır. 2022 yılının Mayıs ayı içerisinde veriler toplanmıştır. Veriler Yozgat ili Sorgun ilçe merkezinde bir devlet okulunun 176 ortaokul öğrencisinden toplanmıştır. Aile konulu kompozisyon formları Türkçe öğretmenleri tarafından öğrencilere dağıtılarak kompozisyon yazma kuralları açıklanmıştır. Kompozisyonların öğrenciler tarafından el yazısı ile yazılması sağlanmıştır. Öğrenciler tarafından gönüllülük esasına göre yazılan

kompozisyonlar Türkçe öğretmenleri tarafından toplanmıştır. Veriler, her sınıf seviyesindeki öğrencilerin yazmış oldukları kompozisyonlarda toplam kullanılan kelime sayısı ve bu kompozisyonda kullanılan farklı kelime sayısının tespit edilmesi ile oluşturulmuştur.

Öğrencilerin kitap okuma alışkanlıklarının hangi düzeyde olduğu, sınıf kitaplıklarından ve okul kütüphanesinden aldıkları kitap sayıları tespit edilerek bulunmuştur. Öğrencilerin okudukları toplam kitap sayısının doğru bir şekilde tespiti için Türkçe öğretmenleri ile koordineli bir şekilde çalışılmış olup okunan tüm kitaplar Milli Eğitim Bakanlığı E-Okul sistemine işlenmiştir. Öğrenciler tarafından okunan kitapların doğru bir şekilde kayıt altına alınması Türkçe öğretmenlerinin ve sınıf rehber öğretmenlerinin işbirliği ile sağlanmıştır.

Öğrencilerin yazdıkları kompozisyonlar sesli okuma yöntemi ile Microsoft Word dosyaları ile bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Microsoft Word programında çekim ekleri silinmiştir (örnek: babamın, baba; ailede, aile). Metinlerde yer alan sayılar, harflerle yazılmıştır (örnek: 15, on beş). Yapılan bu işlemlerden sonra her bir metinde toplam kaç kelime kullanıldığı tespit edilmiştir. Ardından Simple Concordance Program 4.07 kullanılarak kompozisyon içinde kaç farklı kelime kullanıldığı tespit edilmiştir. Öğrencilerin kitap okuma alışkanlığının tespitinde okudukları kitap sayıları dikkate alınmıştır. 176 öğrenci okuduğu kitap sayısına göre yukarıdan aşağıya doğru sıralanmıştır. Bu sıralamanın tam ortası esas alınmıştır. Bu 15 adet kitap okumaya karşılık gelmektedir. 15 kitap ve üzerinde okuyan öğrenciler kitap okuma alışkanlığı var şeklinde gruplandırılmıştır. 15 kitap altında okuyan öğrenciler okuma alışkanlığı yoktur şeklinde gruplandırılmıştır.

Verilerin analizinde betimsel istatistiklerden frekans, yüzde ve ortalama kullanılmıştır. Öğrencilerin okudukları kitap sayıları bir sütun olacak şekilde SPSS 20 paket programına girilmiştir. Öğrencilerin kompozisyonlarında kullandıkları toplam kelime sayısı bir sütuna kaydedilmiştir. Son olarak öğrencilerin kompozisyonlarında kullanmış oldukları farklı kelime sayısı bir diğer sütuna kaydedilmiştir. Bilgisayar istatistik programı ile bu nicel verilerle t testi gerçekleştirilmiştir. Ayrıca korelasyon analizi yapılmıştır. Veriler SPSS 20 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. İlk olarak verilerin normal dağılımı incelenmiştir. Grup büyüklüğü 50 kişiden fazla olduğu için (Büyüköztürk, 2012), Kolmogrov-Smirnov testi dikkate alınmıştır. Test sonucu istatistiksel anlamlılık düzeyine ulaşmıyorsa ($p > .05$), test puanlarının normal dağıldığı söylenebilmektedir (Field, 2009). Test sonucunda verilerin normal dağıldığı anlaşılmıştır ($p > .05$).

Campbell ve Stanley'ce (1963) belirtilen geçerlik ve güvenilirlik ölçütlerine göre bu araştırmada geçerlik ve güvenilirlik için yapılanlar şunlardır: Verilerin toplanması 2022 yılı mayıs ayında gerçekleştirilmiştir. Uygulamalar kısa sürede yapıldığından öğrencilerin olgunluğu göz ardı edilmiştir. Mevcut sınıflarla çalışma yapıldığı için yanlı gruplama yapılmamıştır. Öğrencilerin kitap okuma sayısı, kompozisyondaki toplam ve farklı kelime sayıları güvenilirliğine bakmak amacıyla yapılan Cronbach Alfa katsayısı ,726 olarak bulunmuştur. Büyüköztürk (2012) "psikolojik bir test için hesaplanan güvenilirlik katsayısının ,70 ve daha yüksek olmasının güvenilir bir test olduğunu" belirtmektedir.

Araştırmanın Etik İzinleri

Yapılan bu çalışmada araştırma etiği ilkeleri gözetilmiş olup gerekli etik kurul izinleri alınmıştır. Etik kurul izni kapsamında; (Yozgat Bozok Üniversitesi Etik Komisyonu), (Tarih: 21.03.2022), (Etik değerlendirme belgesi sayı numarası: 31/25) belge alınmıştır.

BULGULAR

Araştırmanın bulguları alt problemlerde yer alan sıralama kapsamında incelenmektedir. Araştırmanın alt problemleri kapsamında bulgular şu sıralama ile verilmektedir:

1. Ortaokul öğrencilerinin kitap okuma oranı.
2. Ortaokul öğrencilerinin kompozisyonda kullandıkları toplam ve farklı kelime sayısı.
3. Ortaokul öğrencilerinin kitap okuma alışkanlığı ile kelime hazinesi arasında anlamlı farklılık durumu.
4. Ortaokul öğrencilerinin kitap okuma sayısı ile kelime hazinesi arasındaki ilişki durumu.

Ortaokul Öğrencilerinin Kitap Okuma Oranı

Araştırmanın ilk alt problemi "1. Ortaokul öğrencilerinin kitap okuma oranı nedir?" sorusudur. Bu alt problem kapsamında ortaokul öğrencilerinin kitap okuma oranları Tablo 2'de verilmektedir.

Tablo 2.

Ortaokul öğrencilerinin okuduğu kitap sayıları

Sınıf seviyesi	Öğrenci cinsiyeti	n	Okuduğu kitap sayısı ortalama
5. sınıf	Kız öğrenci	32	12,86
	Erkek öğrenci	21	10,51
6. sınıf	Kız öğrenci	23	15,17
	Erkek öğrenci	22	12,44
7. sınıf	Kız öğrenci	29	46,43
	Erkek öğrenci	10	28,7
8. sınıf	Kız öğrenci	10	30,44
	Erkek öğrenci	29	14,13
Ortaokul öğrencileri	Kız öğrenci	95	26,23
	Erkek öğrenci	81	16,45
Toplam	-	176	21,34

Tablo 2 incelendiğinde, ortaokul kız öğrencilerin 2021-2022 eğitim öğretim yılı içerisinde ortalama 26,23 tane; erkek öğrencilerin ise ortalama 16,45 tane kitap okudukları görülmektedir. 2021-2022 eğitim öğretim yılı içerisinde kız ve erkek öğrencilerin ortalama kitap okuma sayısı 21,34 olarak tespit edilmiştir. Tablo 2’de dikkat çeken bir durum, kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha fazla sayıda kitap okumalarıdır. Bu fazla kitap okuma sayısının anlamlı olup olmadığına bakmak için bağımsız gruplar için t testi yapılmıştır. Yapılan t testi sonucunda kız öğrencilerin erkek öğrencilerden kitap okuma sayılarının anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($t_{(174)}=4,674$, $p<0,05$).

Ortaokul Öğrencilerinin Kompozisyonda Kullandıkları Kelime Sayısı

Araştırmanın ikinci alt problemi “2. Ortaokul öğrencilerinin kompozisyonda kullandıkları toplam ve farklı kelime sayısı ne kadardır?” sorusudur. Bu alt problem kapsamında ortaokul kademesinde kız ve erkek öğrencilerin kompozisyonda kullandıkları toplam kelime sayısı ve farklı kelime sayısı Tablo 3’te verilmektedir.

Tablo 3.

Ortaokul öğrencilerinin kompozisyonda kullandığı toplam ve farklı kelime sayıları

Sınıf seviyesi	Öğrenci cinsiyeti	n	Toplam kelime sayısı ortalama	Farklı kelime sayısı ortalama
5. sınıf	Kız öğrenci	32	207,76	143,91
	Erkek öğrenci	21	121,25	85,54
6. sınıf	Kız öğrenci	23	150,21	106,60
	Erkek öğrenci	22	132,69	92,30
7. sınıf	Kız öğrenci	29	156,03	108,9
	Erkek öğrenci	10	125,7	82,5
8. sınıf	Kız öğrenci	11	178,63	120,08
	Erkek öğrenci	28	100,16	70,24
Ortaokul öğrencileri	Kız öğrenci	95	173,15	120,16
	Erkek öğrenci	81	119,95	82,95
Toplam	-	176	148,09	103,30

Tablo 3 incelendiğinde, ortaokul kız öğrencilerin kompozisyonda toplam olarak ortalama 173,15 tane; erkek öğrencilerin ise toplam olarak ortalama 119,95 tane kelime kullandıkları tespit edilmiştir. Ortaokul öğrencilerinin kompozisyonda toplam olarak ortalama 148,09 tane kelime kullandıkları tespit edilmiştir.

Tablo 3 incelendiğinde, ortalama olarak ortaokul kız öğrencilerin kompozisyonda farklı kullandıkları kelime sayısı 120,16; erkek öğrencilerin ise 82,95 olduğu tespit edilmiştir. Ortaokul öğrencilerinin kompozisyonda farklı olarak ortalama 103,30 tane kelime kullandıkları tespit edilmiştir. Tablo 3 incelendiğinde dikkat çeken bir durum kız öğrencilerin kompozisyonlarında daha fazla kelime kullanmalarıdır. Kız öğrencilerin kullanmış oldukları kelime sayısı fazlalığının anlamlı olup olmadığına bakılmıştır. Bunun için bağımsız gruplar için t testi yapılmıştır. Yapılan t testi neticesinde kız öğrencilerin kompozisyonlarında kullandığı toplam kelime sayısı, erkek öğrencilerin kompozisyonlarında kullandığı

toplam kelime sayısından anlamlı farklılık göstermektedir ($t_{(174)}=4,60$, $p<0,05$). Kız öğrencilerin kompozisyonlarında kullandığı farklı kelime sayısı, erkek öğrencilerin kompozisyonlarında kullandığı farklı kelime sayısından anlamlı farklılık göstermektedir ($t_{(174)}=4,79$, $p<0,05$). Bu durum ortaokul kız öğrencilerin kelime hazinesinin erkek öğrencilerden anlamlı olarak daha fazla olduğunu ortaya koymaktadır.

Ortaokul Öğrencilerinin Kitap Okuma Alışkanlığı ile Kelime Hazinesi Arasında İlişki

Araştırmanın üçüncü alt problemi “3. Ortaokul öğrencilerinin kitap okuma alışkanlığı ile kelime hazinesi arasında anlamlı farklılık var mıdır?” sorusudur. Bu alt problem kapsamında ortaokul öğrencilerinde kitap okuma alışkanlığına göre kelime hazinesi Tablo 4'te verilmektedir.

Tablo 4.

Okuma alışkanlığına göre öğrencilerin kompozisyonda kullandığı toplam kelime ve farklı kelime sayısı

Okuma alışkanlığı	n	Okuduğu kitap sayısı ortalama	Kompozisyondaki toplam kelime sayısı ortalama	Kompozisyondaki farklı kelime sayısı ortalama
Okuma alışkanlığı yok	88	9,30	141,65	98,01
Okuma alışkanlığı var	88	32,38	154,53	108,59

Tablo 4 incelendiğinde, okuma alışkanlığı olmayan ortaokul öğrencilerinin ortalama 9,30 kitap okuduğu anlaşılmaktadır. Okuma alışkanlığı olmayan ortaokul öğrencilerinin ortalama 32,38 kitap okuduğu görülmektedir. Kitap okuma alışkanlığı olan öğrenci grubundakilerin kompozisyonlarında toplam 154,53 kelime kullandıkları anlaşılmaktadır. Kitap okuma alışkanlığı olmayan öğrencilerin toplam 141,65 kelime kullandıkları belirlenmiştir. Kitap okuma alışkanlığı olan öğrenci grubundakilerin kompozisyonlarında farklı 108,59 kelime kullandıkları anlaşılmaktadır. Kitap okuma alışkanlığı olmayan öğrencilerin farklı 98,01 kelime kullandıkları belirlenmiştir. Ortaokul öğrencilerinden kitap okuma alışkanlığı olanların kullandığı farklı kelime sayısının, kitap okuma alışkanlığı olmayan öğrencilerin farklı kelime sayısından fazla olduğu görülmektedir ($108,59>98,01$). Bu kelime kullanım fazlalığının anlamlı farklılık durumunu incelemek için bağımsız gruplar için t testi yapılmıştır. Yapılan t testi sonuçları Tablo 5'te sunulmaktadır.

Tablo 5.

Okuma alışkanlığı ile öğrencilerin kompozisyonda kullandığı farklı kelime sayısı t testi sonuçları

Okuma alışkanlığı	n	\bar{x}	Std. Sapma	t	p
Okuma alışkanlığı yok	88	98,01	64,81	1,24	0,21
Okuma alışkanlığı var	88	108,59	46,59		

Tablo 5 incelendiğinde, örnekleme yer alan 88 kitap okuma alışkanlığı olmayan öğrencinin kompozisyonda 98,01 tane farklı kelime kullandığı görülmektedir. 88 kitap okuma alışkanlığı bulunan öğrencinin kompozisyonda 108,59 tane farklı kelime kullandığı anlaşılmaktadır. Kitap okuma alışkanlığı ile öğrencilerin kompozisyonlarda kullandıkları farklı kelime sayısı arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($t_{(174)}=1,24$; $p>0,05$).

Ortaokul Öğrencilerinin Kitap Okuma Sayısı ile Kelime Hazinesi Arasında İlişki

Araştırmanın dördüncü alt problemi “4. Ortaokul öğrencilerinin kitap okuma sayısı ile kelime hazinesi arasında anlamlı ilişki var mıdır?” sorusudur. Bu alt problem kapsamında ortaokul öğrencilerinin kitap okuma sayısı ile kelime hazinesi arasında ilişki durumunu tespit etmek amacıyla korelasyon analizi yapılmıştır. Yapılan korelasyon analizi sonuçları Tablo 6'da sunulmaktadır.

Tablo 6.

Ortaokul öğrencilerinin kitap okuma sayısı ile kelime hazinesi arasında ilişki

	Kompozisyondaki farklı kelime sayısı	
Okunan kitap sayısı	r	,133
	p	,080

Tablo 6’da ortaokul öğrencilerinin kitap okuma sayısı ile kelime hazinesi arasında ilişkiyi gösteren pearson korelasyon analizine ait sonuçlar verilmiştir. Buna göre ortaokul öğrencilerinin kitap okuma sayısı ile kelime hazinesi arasında ($r=0,133$; $p>0,05$) anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Yapılan bu araştırmada ortaokul öğrencilerinin okuma alışkanlığı ile kelime hazinesi arasındaki ilişki incelenmiştir. Okuma alışkanlığı olan ve olmayan ortaokul öğrencilerinin kelime hazinesi karşılaştırılmıştır. Bu araştırma 2021-2022 eğitim ve öğretim yılında Yozgat Sorgun ilçesinde öğrenim gören 176 ortaokul öğrencisi ile sınırlıdır. Kelime hazinesi bakımından, öğrencilerin yazmış oldukları aile konulu kompozisyonda kullandıkları kelimeler ile sınırlıdır. Bu araştırma nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada ortaokul öğrencilerinin okuma alışkanlıklarının tespiti amacıyla Milli Eğitim Bakanlığı E-Okul sisteminden okudukları kitap sayısı belirlenmiştir. Öğrencilerin kelime hazinelerini tespit etmek amacıyla, öğrencilere bir kompozisyon yazdırılmıştır. Verilerin analizinde Simple Concordance Program 4.07 ve SPSS 20 paket programı kullanılmıştır.

Araştırma sonucunda ortaokul kız öğrencilerin ortalama 26,23 tane; erkek öğrencilerin ise ortalama 16,45 tane kitap okudukları görülmüştür. Ortaokul öğrencilerinin ortalama kitap okuma sayısı 21,34 olarak tespit edilmiştir. Sürekli ve düzenli okuyan bir okuyucu, okuma alışkanlıklarına göre şu şekilde sınıflandırılabilir (Beyreli, Çetindağ ve Celepoğlu, 2017):

- Yılda 21 kitap ve üzeri okuyan: çok.
- Yılda 6-20 kitap okuyan: orta düzey.
- Yılda 1-5 kitap okuyan: az.
- Okuyucu olmayan.

Araştırma sonucunda ortaokul öğrencilerinin bir yılda ortalama olarak 21,34 kitap okuduğu sonucuna ulaşılmıştır. Türkçe Dersi Öğretim Programı (MEB, 2019, s. 8) ile öğrencilerin “okuma yazma sevgisi ve alışkanlığını kazanmalarının sağlanması” amaçlanmaktadır. Araştırma sonucunda önemli bir durum kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha fazla sayıda kitap okumalarıdır. Üstelik bu fazla kitap okuma sayısı anlamlı derecede farklılık göstermektedir. Araştırma sonucuyla benzer şekilde Akın (2016), Bayat ve Çetinkaya (2018), Can, Türkyılmaz ve Karadeniz (2010), Göktaş ve Gürbüzürk (2012) tarafından yapılan araştırma sonuçlarında kızların erkeklerden daha fazla kitap okuduğu belirtilmiştir.

Araştırma sonucunda ulaşılan diğer bir sonuç ortaokul kız öğrencilerin kompozisyonda toplam olarak 173,15 tane; erkek öğrencilerin ise toplam 119,95 tane kelime kullanmalarıdır. Ortaokul öğrencilerin kompozisyonda toplam olarak 148,09 tane kelime kullandıkları belirlenmiştir. Ortaokul kız öğrencilerin kompozisyonda kullandıkları farklı kelime sayısı 120,16; erkek öğrencilerin farklı kelime sayısı ise 82,95 olarak tespit edilmiştir. Ortaokul öğrencilerinin kompozisyonda ortalama 103,30 tane farklı kelime kullandıkları tespit edilmiştir. Dikkat çeken bir durum kız öğrencilerin kompozisyonlarında daha fazla kelime kullanmalarıdır. Kız öğrencilerin kompozisyonlarında kullandığı toplam kelime sayısı, erkek öğrencilerin kompozisyonlarında kullandığı toplam kelime sayısından anlamlı farklılık göstermektedir ($t_{(174)}=4,60$, $p<0,05$). Kız öğrencilerin kompozisyonlarında kullandığı farklı kelime sayısı, erkek öğrencilerin kompozisyonlarında kullandığı farklı kelime sayısından anlamlı farklılık göstermektedir ($t_{(174)}=4,79$, $p<0,05$). Bu durum ortaokul kız öğrencilerin kelime hazinesinin erkek öğrencilerden anlamlı olarak daha fazla olduğunu ortaya koymaktadır. Araştırma sonucuyla benzerlik gösterecek şekilde Cesur (2005), Çıplak (2005), Özbay, Büyükkiz ve Uyar (2011), Ünsal (2005) tarafından yapılan araştırma sonuçlarında kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha fazla kelime hazinesine sahip olduğu ortaya konulmaktadır.

Araştırma sonucunda ulaşılan diğer bir sonuç kitap okuma alışkanlığı olan öğrenci grubundakilerin kompozisyonlarında toplam 154,53 kelime kullandıklarıdır. Kitap okuma alışkanlığı olmayan öğrencilerin toplam 141,65 kelime kullandıkları belirlenmiştir. Kitap okuma alışkanlığı olan öğrenci grubundakilerin kompozisyonlarında farklı 108,59 kelime kullandıkları anlaşılmaktadır. Kitap okuma alışkanlığı olmayan öğrencilerin farklı 98,01 kelime kullandıkları belirlenmiştir. Ortaokul öğrencilerinden kitap okuma alışkanlığı olanların kullandığı farklı kelime sayısının, kitap okuma alışkanlığı olmayan öğrencilerin farklı kelime sayısından fazla olduğu görülmektedir ($108,59>98,01$). Kitap okuma alışkanlığı ile öğrencilerin kompozisyonlarda kullandıkları farklı kelime sayısı arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna

varılmıştır ($t_{(174)}=1,24$; $p>0,05$). Araştırma sonucunda kitap okuma alışkanlığı olan ortaokul öğrencilerinin kelime hazinesinin okuma alışkanlığı olmayanlardan daha fazla olduğu sonucuna varılmıştır. Ancak bu durum anlamlı bir farklılık oluşturmamaktadır. Araştırma sonucuyla benzer bir şekilde Özbay, Büyükkiz ve Uyar (2011) tarafından yapılan araştırma sonucunda öğrencilerin kitap okuyup okumamaya bağlı olarak kelime hazinelerinde anlamlı bir farklılığa ulaşamamıştır. Türkçe Dersi Öğretim Programı (MEB, 2019, s. 8) ile öğrencilerin “okuduğu, dinlediği/izlediğinden hareketle, söz varlığını zenginleştirerek dil zevki ve bilincine ulaşmalarının; duygu, düşünce ve hayal dünyalarını geliştirmelerinin sağlanması” amaçlanmaktadır. Araştırma sonucunda ulaşılan son sonuç ortaokul öğrencilerinin kitap okuma sayısı ile kelime hazinesi arasında ($r=0,133$; $p>0,05$) anlamlı bir ilişki bulunmadığıdır.

Araştırma sonuçları kapsamında aşağıda belirtilen önerilerde bulunmaktadır:

- Kitap okuma alışkanlığı olmayan öğrencilerin kelime hazinelerini güçlendirmeleri için düzenli kitap okumaları önerilmektedir.
- Tespit edilen veriler ışığında erkek öğrencilerin kitap okuma alışkanlıklarını ilgileri doğrultusunda okuyacakları kitaplar sayesinde geliştirmeleri önerilmektedir.
- Türkçe öğretmenlerinin öğrencilerin okuma alışkanlıklarını geliştirmesi için rehberlik ve ek etkinlikler yapmaları önerilmektedir.
- Kitap okumayı sevdirmek için öğrencilerin hangi tür kitapları seviyorlarsa o türü keşfetmeleri sağlanmalıdır.
- Kitap okuma alışkanlığı için ailelerin çocuklara rol model olması amacıyla aile eğitimlerine önem verilmelidir.
- Bu araştırma ortaokul öğrencileriyle gerçekleştirilmiştir. Yapılacak araştırmalarla ilköğretim, lise, üniversite öğrencileriyle, yetişkinlerle kelime hazinesi araştırılabilir.
- Yapılacak araştırmalarla kitap okuma alışkanlığı ile konuşma söz varlığı arasındaki ilişki incelenebilir.

KAYNAKÇA

- Akın, E. (2016). Ortaokul öğrencilerinin okuma alışkanlığı ve yazma tutumları ile Türkçe dersi akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Akademik Bakış Dergisi*, (54), 469-483.
- Ary, D., Jacobs, L.C. ve Sorensen, C. (2010). *Introduction to research in education* (eighth edition). Belmont: Nelson Education, Ltd.
- Aydoğdu, H. (2020). Okuma alışkanlığı ve okul kütüphanelerinin bireysel gelişime etkisi üzerine bir değerlendirme. *Millî Eğitim Dergisi*, 49 (225), 201-226.
- Bamberger, R. (1990). *Okuma alışkanlığını geliştirme*. (Çeviren: Bengü Çapar). Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Baş, B. (2013). Ahmet Midhat Efendi'nin kelime hazinesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1(2), 75-83. DOI: 10.16916/aded.16009
- Bayat, N. ve Çetinkaya, G. (2018). Ortaokul öğrencilerinin okuma alışkanlıkları ve tercihleri. *İlköğretim Online*, 17(2), 984-1001. DOI: 10.17051/ilkonline.2018.419349
- Berkant, H. G. ve Tüzer, A. (2017). Sekizinci sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlıkları ve sayısal ders başarılarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(2), 171-190.
- Beyreli L., Çetindağ, Z. ve Celepoğlu, A. (2017). *Yazılı ve sözlü anlatım* (9. baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş. (2012). *Veri analizi el kitabı* (17. baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Calp, M. (2018). Ortaokul öğrencilerinin kitap okuma alışkanlıkları: Ağrı il örneği. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 22(4), 897-924.
- Campbell, D. T. ve Stanley, J. C. (1963). Experimental and quasi-experimental designs for research on teaching. In N. L. Gage (Ed.), *Handbook of research on teaching* içinde (s. 171-246). Chicago, IL: Rand McNally.
- Can, R., Türkyılmaz, M. ve Karadeniz, A. (2010). Ergenlik dönemi öğrencilerinin okuma alışkanlıkları. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(3), 1-21.
- Cesur, O. (2005). *(Kastamonu ilinde bir inceleme) pansiyonlu ilköğretim okulu öğrencileri üzerinde kelime serveti araştırması* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.

- Creswell, J. W. (2014). *Research design: qualitative, quantitative, and mixed method approaches*. London: SAGE Publications.
- Çıplak, M. (2005). *Uşak merkez ilköğretim 5., 8. ve 11. sınıfların yazılı kelime hazinesinin belirlenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- Deniz, E. (2015). Ortaokul öğrencilerinin kitap okuma alışkanlıkları. *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları*, 3(2), 46-64.
- Doğanay, H. (2001). Halk kütüphanelerinin okuma alışkanlığındaki rolü ve önemi. *Türk Kütüphaneciliği*, 15(1), 40-44.
- Dökmen, Ü. (1990). Lise ve üniversite öğrencilerinin okuma becerileri, ilgileri, okuma ve kütüphane kullanma alışkanlıkları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 23(2), 395-418.
- Dökmen, Ü. (1994). *Okuma becerisi, ilgisi ve alışkanlığı üzerine psiko-sosyal bir araştırma*. Milli Eğitim Bakanlığı, Ankara.
- Ercan, Z. G. ve Biçer, A. (2017). Okul öncesi öğretmen adaylarının okuma alışkanlığına etkileyen faktörlerin incelenmesi (Trakya Üniversitesi örneği). *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 42-55.
- Erdem, İ. ve Altunkaya, H. (2013). Silivri ceza infaz kurumları yerleşkesinde bulunan açık öğretim ortaokulu öğrencisi hükümlü ve tutukluların okuma alışkanlıkları. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(11), 453-489.
- Field, A. P. (2009). *Discovering statistics using SPSS* (3rd edition). London: Sage Publications.
- Gallik, J. D. (1999). Do they read for pleasure? Recreational reading habits of college students. *Journal of Adolescent & Adult Literacy*, 42(6), 480-489.
- Gambrell, L. B. (2015). Getting students hooked on the reading habit. *The Reading Teacher*, 69(3), 259-263. DOI: 10.1002/trtr.1423
- Göktaş, Ö. ve Gürbüzürk, O. (2012). Okuduğunu anlama becerisinin ilköğretim ikinci kademe matematik dersindeki akademik başarıya etkisi. *Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Çalışmaları Dergisi*, 2(4), 52-66.
- Gudakovska, I. (1996). Students' reading habits in Latvia. *Journal of Adolescent & Adult Literacy*, 40(1), 64-68.
- Gültekin, G. ve Şahin, A. (2022). Z kuşağının okuma tercihleri. *Avrasya Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 29-45.
- Güney, N., Aytan, T., Kaygana, M. ve Şahin, E. Y. (2014). Dokuzuncu sınıf öğrencilerinin okuduğu kitap sayısı ile akademik başarıları arasındaki ilişki üzerine bir değerlendirme. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(19), 151-165.
- Hopper, R. (2005). What are teenagers reading? Adolescent fiction reading habits and reading choices. *Literacy*, 39(3), 113-120. DOI: 10.1111/j.1467-9345.2005.00409.x
- Hughes-Hassell, S. ve Rodge, P. (2007). The leisure reading habits of urban adolescents. *Journal of Adolescent & Adult Literacy*, 51(1), 22-33. DOI: 10.1598/JAAL.51.1.3
- Karadağ, Ö. (2018). Dil eğitimi araştırmaları için bir değişken önerisi: kelime hazinesi katsayısı. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 6(2), 532-537. DOI: 10.16916/aded.372078
- Karatay, H. (2007). Kelime öğretimi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27(1), 141-153.
- Karatay, H., Külah, E. ve Kaya, S. (2020). Okuma alışkanlığını geliştirme yöntem, teknik ve modelleri. *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları*, 8(1), 89-107. DOI: 10.35233/oyea.707967
- Kurudayıoğlu, M. (2011). İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin kelime hazinesi üzerine bir değerlendirme. *Education Sciences*, 6(2), 1797-1808.
- Kurudayıoğlu, M. ve Karadağ, Ö. (2005). Kelime hazinesi çalışmaları açısından kelime kavramı üzerine bir değerlendirme. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(2), 293-307.
- Kurudayıoğlu, M. ve Karadağ, Ö. (2006). Ortak kelime hazinesi kazandırmada ilköğretim sekizinci sınıf Türkçe ders kitaplarının durumu. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(2), 335-343.
- Kurudayıoğlu, M. ve Karadağ, Ö. (2010). 2005 Türkçe programına göre hazırlanmış ilköğretim birinci kademe Türkçe ders kitaplarının kelime hazinesi. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (27), 423-436.
- Kurulgan, M. ve Çekerol, G. S. (2008). Öğrencilerin okuma ve kütüphane kullanma alışkanlıkları üzerine bir araştırma. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(2), 237-258.
- Laufer, B. ve Goldstein, Z. (2004). Testing vocabulary knowledge: size, strength, and computer adaptiveness. *Language learning*, 54(3), 399-436. DOI: 10.1111/j.0023-8333.2004.00260.x

- Leppänen, U., Aunola, K. ve Nurmi, J. E. (2005). Beginning readers' reading performance and reading habits. *Journal of Research in Reading*, 28(4), 383-399. DOI: 10.1111/j.1467-9817.2005.00281.x
- Memiş, M. R. (2018). Kelime hazinesi ve yabancı dilde kelime öğretimi üzerine. *Turkish Studies Educational Sciences*, 13(19), 1273-1289. DOI: 10.7827/TurkishStudies.13857
- Mert, E. L. (2014). Türkçe öğretmeni adaylarının okuma ilgi düzeylerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Turkish Studies*, 9(3), 959-968.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) (2019). *Türkçe dersi öğretim programı (ilkokul ve ortaokul 1,2,3,4,5,6,7 ve 8. sınıflar)*. Ankara.
- Morra, S. ve Camba, R. (2009). Vocabulary learning in primary school children: working memory and long-term memory components. *Journal of Experimental Child Psychology*, 104(2), 156-178. DOI: 10.1016/j.jecp.2009.03.007
- Muijs, D. (2004). *Doing quantitative research in education with Spss*. London: Sage Publications Ltd.
- Odabaş, H., Odabaş, Z. Y. ve Polat, C. (2008). Üniversite öğrencilerinin okuma alışkanlığı: Ankara Üniversitesi örneği. *Bilgi Dünyası*, 9(2), 431-465.
- Ogunrombi, S. A. ve Adio, G. (1995). Factors affecting the reading habits of secondary school students. *Library Review*, 44(4), 50-56.
- Özbay, M. (2014). *Türkçe özel öğretim yöntemleri II*. Ankara: Öncü Kitap.
- Özbay, M. ve Melanlıoğlu, D. (2008). Türkçe eğitiminde kelime hazinesinin önemi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), 30-45.
- Özbay, M., Büyükkız, K. K. ve Uyar, Y. (2011). İlköğretim yedinci sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımlarındaki kelime hazineleri üzerine bir inceleme. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 149-173.
- Selvi, I. İ. (1998). Okuma alışkanlığı. *Kütüphanecilik Dergisi*, (4), 165-177.
- Stanovich, K. E. (1986). Matthew effects in reading: some consequences of individual differences in the acquisition of literacy. *Reading Research Quarterly*, 21(4), 360-407.
- Susar Kırmızı, F. (2008). Türkçe öğretiminde yaratıcı drama yönteminin tutum ve okuduğunu anlama stratejileri üzerine etkisi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (23), 95-109.
- Şahin, A. (2009). İlköğretim 6. 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin kitap okuma alışkanlıklarının sosyo-ekonomik düzeylerine göre incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(2), 215-232.
- Şahin, A. (2012). İlköğretim 4 ve 5. sınıf öğrencilerinin kitap okuma alışkanlıklarının sosyo-ekonomik düzeylerine göre incelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(2), 367-388.
- Tanju, H. (2010). Çocuklarda kitap okuma alışkanlığına genel bir bakış. *Aile ve Toplum*, 6(22), 30-39.
- Türk Dil Kurumu (TDK) (2003). *Grammer terimleri sözlüğü*. <https://sozluk.gov.tr/>
- Ünal, E. (2010). An analysis of the reading attitudes of elementary school fourth and fifth grade students. *The New Educational Review*, 22(3-4), 117-127.
- Ünal, E. (2017). The reading skill prediction levels of the opportunities that the Turkish students have at home according to 2015 pisa results. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(30), 1342-1356.
- Ünsal, H. (2005). *Afyon (merkez) ilköğretim 5., 8. ve ortaöğretim 11. sınıf öğrencilerinin konuşma becerisinde geçen aktif kelimelerin tespiti* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- Yaman, H. ve Süğümlü, Ü. (2010). İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin ders dışı kitap okuma alışkanlıkları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 18(1), 291-306.
- Yıldız, C. ve Okur, A. (2010). İlköğretim okullarındaki okuma etkinliklerinde göz ardı edilen bir konu: sözcük öğretimi. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (27), 753-773.
- Yıldız, M. ve Akyol, H. (2011). İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama, okuma motivasyonu ve okuma alışkanlıkları arasındaki ilişki. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(3), 793-815.
- Yılmaz, B. (1993). *Okuma alışkanlığında halk kütüphanelerinin rolü*. Kütüphaneler Genel Müdürlüğü, Ankara.

